

В. И. ЛЕНИННИН ТӨРҮТТҮНГЕНИНДЕН БЭЭР 90 ЧЫЛ БОЛУР ОУНГА

ЛЕНИН БИСТИН ЧҮРЭЭВИСТЕ

Кремльде В. И. Ленинниң бажың музейинге чоранының дугайында демдегелдер

★ ★ ★

Аяк, ишпа-аала салтыптал көп турар чакы хунуң шыксымаар агаарын тынып, Кремльниң Спааск суургазынча шиглей Хаан үгер-бөдүнчү чыны-биле черүп ер бис. Маань мурунда уаусчу Албаниянын чогаалчылары: хоочун прозаик Стецио Спаасе, анык шүлүкчү Исмаил Кадаре олар грек шүлүкчү Петрос Аптеос-биле хөврөжип басып олду, оң таламда кабардин Адам Шогенцуков бажы көгөрө берген туг дег аккыр дийтерин көргүзө хүлүмүрөвшана, солагай таламы шенэмде чеде араак туду алган чоран кыргыз шүлүкчү Аймаат Уметалиевте өтпөп келгелер каап, көгүрү аажок төрөп чор.

Бистиң бөзүвүс экскурсияны Владимир Ильичиниң ажайыдаар кабинетинде өгөдө. База-ла демги, библиокалык коридордан тудак чок, хараан оон азын ууун, тарымаар коридор.

— Маана 1918 чылда телеграфистер турган. Аппараттарын сон-

доза турупкан. Чон бөдүнүз уузү баштынчызыга байыр чедирип, холга көдүргөш, сеткалинчи ханызындан ынакшылын илередип, өрү октап өгөзөннөр. Анза, машина кырынга тура, В. И. Ленин май 1-иниң ужуз-дузанынч дугайында кыскадак илеткелчигеш кылган. Бо таварылга аана-ла ажалынның чураан демги портрети ышкыш, база-ла пролетар революциянын деди геийиш, өн-не кижиги болгаш бөдүн кижиге уаустун ууун төтөс далай дег төрөп ынакшылынч херечий-дир.

Кабинет конугу бөдүн болгаш харын бистиң Кызылда беэин чамдык кабинеттерге бөдүрүгө, чөре бичежек.

Владимир Ильич бөдүнү кабинетинге Совет күрүнениң иштиги амыдыралы, даштык политиказын удурутур талазы-биле амыдыралышаан, марксисчи бөдалды улам ыңай хөгжүткөн теориянын айтырыгларына хамаарышкан чогаалдарын бижээн. В. И. Ленинниң хөй таламгы ажал-чорудулазын даштык чурттарда ажалың шимчөөшкенин хөлбаштыр — «Америк ажалчыларга чагаа» деп чүүл, француз, венгр, немец, итали коммунисттерин амыдыралында чамдык чижектерин анализтеп бижээн чогаалдары база чагаалары болган III Коммунистг Интернационалды тургузар талазы-биле хайнышкынның амыдыралы беэин төдөргөй чугаалап турар.

Ола кабинетке Совет күрүнениң болгаш Коммунистг партиянын харын салгалы ажалдакчыларын, даштык дипломаттарын, корреспонденттерин, чогаалчыларын, чурттуг чүк сана бөдүндарында кеде суурдарын келген таравчыларын, ажалчыларын, комсомолчуларын, Кызыл Армиянын командирлерин, алларды артеменистерин, ажал-агылчыларын В. И. Ленин хүдөп ап, оларын ажал-амыдыралы-биле таныжып, олар-биле сүмөлөжип, чугаалажып турган.

Бөдүнүң хоочун танымж, немец коммунист Клара Цеткинни, Совет Республикага баштай-ла келген даштык элчин, а Афганистанниң хааны Мухамед Захир Шахты 1919 чылда, алларды анган чогаалчы Герберд Уальсти 1920 чылдың күзүндө Владимир Ильич хүдөп алдыла. Ол ужурашкынның соонда Ленинги Ч. Уальс «Кремльде күзөгчү» деп адазала, Россияны электрификациянын ленинчи планын магалык чагай-дак бөд, ботанымас күзөд-дир деп көрө-даа, удуз баштынчыны кайгачык угаанынмы «Россия имиртинде» деп номунга дыка магадал, кайгач бижээн.

Маана болгаш Владимир Ильичиниң квартиразына А. М. Горький үргүлүч келир турган, Алексей Максимович Горькийниң чогаал ажалын, оң амыдыралын 1906 чылда Лондонга ужурашкынын мурунда турала В. И. Ленин үргүлүч сонууругап, оон сонгаар ажаа сажыш човал, теориянын чугула айтырыгларына Горькийниң алдагдалдарын шүтүмчүлөп, оңу эдиш алырынга чугула ужуз-дузалык сүмөлөрүн берип, дузалап чораян. Алексей Максимович маана чаксаан-даа, алдарыг артеменистер-биле кады-лаа кээп тургулаан.

2. Ол квартира ССРЭ-ниң Улус Комиссарлар Чөвүлениниң хуралдар залы-биле бөдүрүгө болгаш азыл-биле кожа, мурунда чугаалаанымыс, телеграф тургузуу каан турган коридоруң бир ужунда. Квартира база-ла Владимир Ильичиниң кабинеди ышкыш оңа бөдүнүң болгаш шоолуг уузу өзөс үш өрөөдиг, иелдем деп чөре болбас чөм кыдыр чөрегиг. Апаа Владимир Ильич, Надежда Константиновна, Ленинниң чимазы Мария Ильичиниң олар үдөлүз чурттал турганнар.

Чурукта: В. И. Ленинниң Топ музейиниң салгырына керүчүлериң көзү турары хун бұрууде-ле көүдөп турар. Ажалчынар, колхозчулар, албан-лаакчылар, студенттер, школачылар, шөргит албанылар делегей пролетариаднын баштынчызына амыдыралы-биле болгаш ажал-чорудулазы-биле таныжар дээш кээп турарлар.

Чурукта: В. Исаеваның болгаш Р. Туариттин «Прада» солуну ажалчыларичи номчуп турары (1912 чыл) деп скульптуразын Ленинград чыгарымы көрүп турары.

Фотос А. Михайловтуу. СЭТА-ның фотохроникасы.

биле совет удуз кижы төрөгөттевениң чырыкылдыг келир үези — коммунизмниң тийлелгелеринче быжыг бүдүрелдиг бар чөрүр.

Ю. ЮНЗЕГЕШ.

Улуг баштынчынын чурттап чоранының бөдүнүн шөөлүг чылдарда Совет Эвилелинге күрүнө аадашкыны-биле келгеш, бо квартираны көргөн — коммунистер-даа, капиталистер-даа — бир үн-биле демдегел, кам удаа меделгелениң чуртчу чылдарын солун, сеткүүлдеринге парлагылаан болгай, ажаа немей, ол бөдалды оон улам делегердеш бижип чөре шыдаас азырды.

ССРЭ-ниң Улус Комиссарлар Чөвүлениниң хуралдар залы. Апаа В. И. Ленин 1918 — 22 чылдарда Совет чакаткын ажалын удурутур, хуралдарын даргалап — күрүнениң чугула ужуз-дузалыг айтырыгларын шиттирлеп турган. Хурал даргалап, Владимир Ильичиниң олуруп чоран стүүлү ам, залдын солагай талазында, тускай булуңчугашта көрүкчүлөргө сонууругалары-биле делегер каан турар. (ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлени ам-лаа ол залда хураллап турар дээрин демдегелдей тырттып каламы).

Ол зал В. И. Ленинниң кабинети-биле шуут аржыжар эжикиги. А кабинеттин дөңдө, ном шкавынын чанында бир эжи бар: олар В. И. Ленин телефонистер өрөөниңче кире бөр турган.

Владимир Ильич 1922 чылдың декабрь 12-де бөдүнүң бо кабинетинге шөөлүг каттап ажаллаан. Оон соонда Ильич колдуунда-ла Горький чурттал, эмендип турган — дөш, экскурсовод бөдүнүң тайылбырын доосту. 1923 чылдың октябрь 19-та Москвага каш шак иштиңде келгеш, В. И. Ленин бөдүнүң кабинетинге кире дүшөн. Оон соонда Горькийге база каттап чорупкан...

Карагыны чырыдыпкан Хаашалар Октабрыны! Каш-ла сөөктү катыштырган Карл Маркс, Ленинни! — деп, тыва уаустун 1920 — 30 чылдарда чогаалы каан ыры мырыңай кулаамга дымналып келген. Ону ырлап олурар Чааана чурттуг келерин ашактың хураң шыйрай берин көстүп келген.

Кабинеттен үер хөңүм чок, арай саалап тур мен. Сактырма Владимир Ильич Ленин удатпайын кирип келир-даа ышкыш...

Өскө өөрүм — чөрөби ажыг националардын оолдар, кыстарынын сагыш-сеткилинге кандыг бөдал хайыгыл келгеш — чүве: кудумчуга ууип кэривиске чырык имир, кежөккөн 7—8 шак өйү чөдө берген бөдү — ол кире үениң арткиниң шуут өскөбөн болдум — өөрүм база-ла шактың арткичедиң кайгадымар.

Бистиң чүректеривисте улуз Ленин керээш шакта дириг чурттап чөрүр. Марксизм-ленинизмниң тийлелтербөс туугун ажаа-биле, Коммунистг партиянын улурттугазы-



Ленинград. В. И. Ленинниң Топ музейиниң салгырына керүчүлериң көзү турары хун бұрууде-ле көүдөп турар. Ажалчынар, колхозчулар, албан-лаакчылар, студенттер, школачылар, шөргит албанылар делегей пролетариаднын баштынчызына амыдыралы-биле болгаш ажал-чорудулазы-биле таныжар дээш кээп турарлар.

Чурукта: В. Исаеваның болгаш Р. Туариттин «Прада» солуну ажалчыларичи номчуп турары (1912 чыл) деп скульптуразын Ленинград чыгарымы көрүп турары.

Фотос А. Михайловтуу. СЭТА-ның фотохроникасы.

биле совет удуз кижы төрөгөттевениң чырыкылдыг келир үези — коммунизмниң тийлелгелеринче быжыг бүдүрелдиг бар чөрүр.

Ю. ЮНЗЕГЕШ.

Чурукчулар—Ленинниң хүнүнге



Владимир Ильич Ленинниң адыга хөлбашкан бүгү-ле чүдлерини совет кижилер улуз ынакшыла-биле көрүп турар. Улуз баштынчынын төртүтүүнүң хунуна бээр 90 чыл сүчүкшүлүп оран амы үезе ол онза жактуу болгон. Коммунистг партияның үндөлгөкчизи, делегейге бирги Совет күрүнениң тургузуучузуна болгаш удуруттуузуна чурттал база ажаллап турган Кремльде, Мавзолейге мук-мук москвалык, өскө чөре-деден келгенер кээп, Москвага болшо оон чогууга В. И. Ленинниң чөрүп турганы-биле хөлбашкан төөгүдүг чөрөсүн хоору-биле баргалап турар.

Чурукта: В. И. Ленинниң Кремльде ажаллап турган кабинетинде. Маана В. И. Ленинниң каячар ажаллап турганын ажалчы амыктарын Москвада №29 школазынын өрөөнчилеринге тайылбырлажы Л. И. Кушчыканың чугаалап берип турары.

Фотос А. Стужинни. СЭТА-ның фотохроникасы.

луушунуң болгаш арай хайыгыч чөрүгүн өздөшкөн кылаштан өр мен. Ол чөл. Чүге дээрге, бисте — Владимир Ильич Ленинниң Кремльде кабинетинче бар чоран бис, — ынаар шууту бир дугаар-ла баарымыс ол, харын Кремльди баштайгы уаза кирип көрүп турар кижилер бистерини хөй бурувусу турган чүве, — ыңчанаш чөрөби ажыг аймак, нацияларынч оолдар, кыстарынын угаанынга кандыг бөдал хайыгып кебөс дээрди, бөдалда көрүндөрдү!

1918 чылдын март 10—11 үенинде өгөзөлөп, Владимир Ильич Ленинге баштапкан Совет Чакатын болгаш Коммунистг партиянын Төп Комитетиниң ажалдар өргөзүн бөлу берген улуз оружде душ чөтөсөккө кирип келдинис.

Чакат чери Петроградтан Москвага көчүп келген соонда Владимир Ильич «Национал» деп аалчылар бажынынга тур када чурттал турган, март 12-де Я. М. Свердлов, Н. К. Крусская, В. Д. Бонч-Бруевич олар-биле кады Чакаткын ажалдаар ужураж черин көрүп, Кремльде чөдө бергеш, Ильич бөлу ажалдар кабинетин, чуртталга квартираны шилеп алган чүве дээрин номнардан номчаан мен.

Эжик аксында төгериксимээр хөврөжип делег өрөөдө келгеш, төнарывымыс азыл кадымыс. Революция мурунда-ла туткан орлуун тар чаалаанда кылдылар ийи-ийик шүтүмүгү, кылал хураң хөнеси чыдып чекталышкан. Базарга шимээр чөк — ишда Совет Чакатын кол аппарат ам-даа ажаллап турар, ажаа шалтык болбасы-биле дыкыр ытташыламыс — бистен дилеп каан чүве, а бистер мырмачы чүңү-даа чугаалапшайн чоран бис. Ыңчанаш шилепни аажок, чамдык калтырың коридорунга көрөге би-жик кагар машиналарын, арифмометрлерин дажымдан өскө шикчез дымналас. Ишпа-аала эжикитер даш чок амытканын келгелдер, саалаң ийикке портфель туткан кижилер ортан үнүп, кирип тургулаар. Шынал-ла ажал-шити бөдалды көргөш, кижичи чагаар-ла ажаа чагырты бээр — кылажын аян кирип, бажым бұрувун овартыннып өгөлөөр.

Ууун эжилер. Ону дугаар седелаж — үзгүрлерде дыка хөй номнар болду. Олар колдуунда-ла эрчи чутажак детерженештер, шында-ла үндүргөн чогаалдарынч томнар ышкыш-тыр деп бөдөл чөткитий чорума-ла, бисти үтүкү алган экскурсовод, СЭП ТК-нын чанында Марксизм-ленинизм институтунуң ажалдакчы анык хөргөжөн кижичи тайылбырлай берди: — Бо колдуунда-ла, Налекжа Константиновна Крусскаяның бөдөлеткезы чүве. Маана азын көрө бис-дей-дир. Бо библиотекуның

МАЛДЫН АЗЫРАЛ, АЖААЛДАЗЫН УЛАМ ЭКИЖИДЕР

Малчынар ортузунга политиктиг агитация

Партияның өзгөч чөк XXI съездинден хүдөп алган ССРЭ-нин улус ажал-агыын хөгжүдөриниң чөдү чыл планынын ийги чымында районга өт, сүт болгаш дүк бүдүрериниң планын, оларны күрүнге «дарынын талазы-биле алган социалистг чарытын бөт-хүдөлгелерин амыдырала чедишкенин күөсөдир, малчынар ортузунга партиязы-политиктиг агитацияны бүгү талазы-биле күштелдирип чорударында хармаажыр. 1960 чылда Таңды районун көдө ажал-агынын ажалың ишчилери мал ажалынч продуктуларын 1959 чылда бүдүргөниге бөдүрүгө, өт бүдүрерин 1,65, сүттү 1,4, дүктү 1,26 катап көүдөдир, а күрүнге өт садарын 1,47, сүттү 1,21, дүктү 1,2 катап көүдөдир деп хүдөзөннөр. Бо хүдөлгелерин чедишкенин күөсөдир болурун аргалары болгаш курлавырлары бар болуп турар.

Партияны агитацияны малчынар ортузуна калбартыр талазы-биле агитацияны (секретары эш Петров) багай өзөс организаптап тургулаан. Хөйжуларын ажаллап турар оларларынч төвү Чангыс-Чодурада чач кымылу булуңу туткаш, оңу бұдугу талазы-биле шимээр болгаш малчынар номчуру-биле мыда уран чогаалдың номнарны база политиктиг номнарны орус, тыва дыктар кырында делгөп. Ол ышкы кымыл булуңда радиопремияны, шыдыра, шашка, хылдыг хөгжүм болгаш оңо-ла өскө оюн хөрекселерин белегелгөв. Бистиң чуртувустун иштиги, даштык байдалынч дугайында бөдөсөдө партиязы организаціянында быжылгаан агитатор өш өшө недела санында кылчип турар. Совхозтуң амыдыралында болуп турар чүдүлериң малчынарга эштер Петров, Пащенко болгаш өскөлер-даа чугаалап берип турарлар. Партия организаціяны чөрүлүп турар хөгжүдөриниң чөдү чыл планынын ийги чымында районга өт, сүт болгаш дүк бүдүрериниң планын, оларны күрүнге «дарынын талазы-биле алган социалистг чарытын бөт-хүдөлгелерин амыдырала чедишкенин күөсөдир, малчынар ортузунга партиязы-политиктиг агитацияны бүгү талазы-биле күштелдирип чорударында хармаажыр. 1960 чылда Таңды районун көдө ажал-агынын ажалың ишчилери мал ажалынч продуктуларын 1959 чылда бүдүргөниге бөдүрүгө, өт бүдүрерин 1,65, сүттү 1,4, дүктү 1,26 катап көүдөдир, а күрүнге өт садарын 1,47, сүттү 1,21, дүктү 1,2 катап көүдөдир деп хүдөзөннөр. Бо хүдөлгелерин чедишкенин күөсөдир болурун аргалары болгаш курлавырлары бар болуп турар.

бүдүрүлдөп өрткөн чылдын январь-да турганьдан 64,1 хуу, бирги кварталда күрүнге өт дугаары 2,2 катап, сүт 1,1 катап көүдөп.

Хөй ажалыңче кичээнгейни улгаттырар

Өвүр районуң «Кызыл тулук» колхозунуң ажал-ишчилери малдын баш санын көүдөдип, оон продуктулуун бедир дөш малды менди кыш ажыра талазы-биле чамдык ажалдарын кылган. Кыштагларда байдалды экижидер сорулга-биле партия организаціяны колхозчу активни коданнар айы-биле быжылгы.

Малчынар ортузунга политиктиг агитация ажалынч чамдык эстелериниң айтчы хөрек. «Элегес» совхозта партия организаціяның малчынар ортузуна политиктиг агитация ажалынч кымыл, оңу совет чуртун мурунда салдырган ажалың сорулгаларына хөлбаштырбайн турар. Ишда январь айда 163 баш мал, оң иштиңде 100 баш хаван өлгөн. Бо ышкыш чөтөстөр «Революцияның чалбыжы» колхозта партия организаціяның ажалында база бар болуп турар. Агитация ажалынч кымылдан болгаш оң амыдыралдан көрөкчү бөдүн турарында колхоз болгаш ажал хөгжөлтеттер ном-дөтөтөр. Солун, сеткүүлдер-биле хандырган. Араа-Чыраада чурттап турар малчынар ортузунга политиктиг агитация ажалы чорудары-биле өш Төмүр-оолду партия организаціяны төмүр-оолду эш Төмүр-оол бөдүнүң ажалың участогунга үргүлүч барып, агитация ажалын кылчип турар. Ол ышкыш төп сүт барган фермада Галкин, Отов олар багай өзөс ажаллап турарлар. Малчынар ортузунга политиктиг ажалды багай өзөс тургусканында 1960 чылда бөдүнүң алган социалистг чарыжыны бөт-хүдөлгелерин совхоз чедишкенин күөсөдир турар. Сүт

Оон-биле чергелештир колхозтуң мал ажалында чөтөстөрүниң ытталың өрттирип болбас. Эрткен чымын колхоз малдын баш санын өрттериниң планын күөсөтпөң. Ол чөтөстөрүн даразында фактыларын тайылбырлап болур. Колхозка гөдөк ажал-агынын тускай артеменистер хөй ажалыңче чогуур кичээлериң салбайн турар. Оларын иштелдирин көшкэн ажаллап, чамдык хөйжулар малдын ажаллазын, чөмөгөрлөткөн, эдержигелгезин чөтүр негелгезинге чөдир чөрүлүшү турар. Иямы-бүрү амырларга малдын өдүр чөрүрү-биле демисел база көшкөк. Эрткен чымын 339 баш хөй иямы-бүрү чылдаганадан өлгөн. Саяла бригадирлөң хөй фермадагы үчөк болгаш өчөк сандалың байдалы. Чаш хураганнарынч «р. кызыл, чүдүнүң магал бижирчү тускай хуралдар бенич чок. Колхозта мал кажаларынч саны хөй-да болза, чаа төртүтүгөн хураганнарынч азырап доктуртур тускай кажалар болгаш дузалакчы кижилер чөк. Колхозка харын дүктүг бүдүрүчү кошкарлары өскөлгөдөп бөрү 5—6 чыл чөдип турар. Ишда бөдө-даа хайлак хөйлар колхозта конуг өзөс.

Малчынар ортузунга политиктиг агитация ажалынч чамдык эстелериниң айтчы хөрек. «Элегес» совхозта партия организаціяның малчынар ортузуна политиктиг агитация ажалынч кымыл, оңу совет чуртун мурунда салдырган ажалың сорулгаларына хөлбаштырбайн турар. Ишда январь айда 163 баш мал, оң иштиңде 100 баш хаван өлгөн. Бо ышкыш чөтөстөр «Революцияның чалбыжы» колхозта партия организаціяның ажалында база бар болуп турар. Агитация ажалынч кымылдан болгаш оң амыдыралдан көрөкчү бөдүн турарында колхоз болгаш ажал хөгжөлтеттер ном-дөтөтөр. Солун, сеткүүлдер-биле хандырган. Араа-Чыраада чурттап турар малчынар ортузунга политиктиг агитация ажалы чорудары-биле өш Төмүр-оолду партия организаціяны төмүр-оолду эш Төмүр-оол бөдүнүң ажалың участогунга үргүлүч барып, агитация ажалын кылчип турар. Ол ышкыш төп сүт барган фермада Галкин, Отов олар багай өзөс ажаллап турарлар. Малчынар ортузунга политиктиг ажалды багай өзөс тургусканында 1960 чылда бөдүнүң алган социалистг чарыжыны бөт-хүдөлгелерин совхоз чедишкенин күөсөдир турар. Сүт

Малды хур кыштагладып болур арга бар

Төс-Хем районуң Ленин атыг колхозунуң дуржулгалыг хөйжуу Ч. Халбен-Чоодун мал-маганы кыштагы хур өрттирип турар. Оң кыштага Шивээли-Хемниң Хая баарында түрүп турар.

Төс-Хем районуң Ленин атыг колхозунуң дуржулгалыг хөйжуу Ч. Халбен-Чоодун мал-маганы кыштагы хур өрттирип турар. Оң кыштага Шивээли-Хемниң Хая баарында түрүп турар.

раларын айттырарга, ол мынчаар хайылылар: «олар хөйну эки өдөрүг чөдөрчө чөдир кадары, а хөвөгн чөдөлө ол-ла хөвөгүрөөр, өдөр солуп көшөс, хөйларын үргүлүч-ле алган дөскиндиң кадары турар. Кыш кандыг-даа кадыг-берге болур оола, малды хур кыштагадып болур арга бар. Ол чүгө кижини күш-ажалыңдан, күзелден хамаажыр чүве деп ол чугаалап олурар.

О. БУРГУТ.

С. ИРМА.

С. СЫРАТ-ОЛ.

Анык хөйжу Бораштаан

Барын-Хемчик районуң «Комсомол 30 чымы» колхозунуң хөйжуу С. Бораштаан колхозтуң хоюн 1958 чылдан бээр малдап келген.

кабрь Пленумунуң доктаалы-биле лерин шын таарыштырып өттарып танышкан, ажаа төлөптү харын кылдыр 1960 чылда 100 хөйдан-на 130 хураганын камгалат алдыры болгаш хөй бұрувуден-не 2 кг дүктү кырып алдыры хүдөзөгөн.

Январь айда Бораштааннын кадарып турар хөйдариңдан 120 хөй оодоан, оон 122 хураганнарын оо менди ажаап алган. Бораштаан төрөэн хөйларын төрөзөн хөйдариң аныг ажаап, оларга сула, сиенени немей чидиртип, тускай кадарып турар.



Чаа-Хөл районуң «Найырала» колхоз ажал-агы артеменистер чөдө Чырык Токшою колхозтуң 15 төрүү хаваннарын ажаап турар. Ол эрткен чымын бөр баш төрүү хаван бұрувуден-не 47 хаван оолдарын камгалат алган.

Чурукта: Т. Чырык.

Фотос С. Феофтистовуу.

Совет күрүнө ажылдакчыларының төлээлериниң Вашингтонда келгени

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Совет күрүнө ажылдакчыларының РСФСР-нин Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Д. С. Поланскийге баштапкан төлээлери Бисмарктан АКШ-тын найысылзасы Вашингтонда февраль 16-да чедип келгенер.

ССРЭ-ниң АКШ-та ачкыны М. Меншиков, АКШ-тын күрүнө секретарының дуалакчызының европай айтырыларының талазы-биле орадакчысы Р. Дэвис болгаш албанннн өске-даа кижилери Вашингтонунг аэродромунга совет аалчыларын уккуп алганнар.

Будапештини хостаанының 15 чыл ою

БУДАПЕШТ. Венгрияның найысылзының аалчыны чену фашисттик эжелекчилерден Будапештини хостааныдан бээр 15 чыл болган оюн чоокта чача демдегел эрттирген.

Будапештиниң хоорай Советиниң бажыныга быйыргы хурал болган. Будапештин хостан турарының үенде совет шериглери команданың дап турган, Совет Эвилелиниң Маршалы Р. Я. Малиновскийниң байыргы телеграммасын ол хуралга номчаз.

Будапештиниң 15 чыл дургунда хөгжүлдезиниң дугайын хоорай Советиниң куускомунун даргазының орадакчысы Ясло Пешта чугаалаан.

Манолис Глесту хостаар!

АФИНЫ. (СЭТА). Манолис Глестун авазы болгаш дыка хей чылдарына дургунда өг-буленин баштаны чок турган оюн кадайы— бүтү кижилерге, Грецияны болгаш бүтү дөңгөлүктө илеринге болгаш кадайларга кыйгыларымыс болза: бистиң эргим Манолисисти хостаарыңа дуалакчылар, оун азы-төлүңчө, өг-булениңчө эгилер. Грецияны болгаш бистиң улустун мурнунга ол бодунуң хуладезини хосту-биле күедей аргалы болзун. Чок кижилери бистиң ышкын база-ла хей-хөй чылдарын дургунда кара бажында болгаш шөлүдөгө турар бүтү грек илерин, уругларын болгаш кадайларын мунуң өөрүшкүчө таваршытыр көрүңер. Бистиң Төзөн чуртунууска өөрүшкү болгаш амырдыш келир болзун.

Глестун авазы болгаш дыка хей чылдарына дургунда өг-буленин баштаны чок турган оюн кадайы— бүтү кижилерге, Грецияны болгаш бүтү дөңгөлүктө илеринге болгаш кадайларга кыйгыларымыс болза: бистиң эргим Манолисисти хостаарыңа дуалакчылар, оун азы-төлүңчө, өг-булениңчө эгилер. Грецияны болгаш бистиң улустун мурнунга ол бодунуң хуладезини хосту-биле күедей аргалы болзун. Чок кижилери бистиң ышкын база-ла хей-хөй чылдарын дургунда кара бажында болгаш шөлүдөгө турар бүтү грек илерин, уругларын болгаш кадайларын мунуң өөрүшкүчө таваршытыр көрүңер. Бистиң Төзөн чуртунууска өөрүшкү болгаш амырдыш келир болзун.

АФРИКА: АККРАДАН ТУНИС ЧЕДИР

(Африка улустарының Ийги конференциязының түңнелдеринге хамаарыштыр).

Африканың оттушкунунуң чорудуга бистиң хууниривесте кайрагыч дүрген темплер-биле чоруп турар.

«Африка—ужуп үнер дөөн бодунуң чалгынынын чаттылдырып турар ээр-дир. Оон чалгынынын күчүлүт согушкунуарын делегей улдас биле бээр»,—хамаарышпас Гананың найысылзасы Аккрага Африканың улустарының Ийги конференциямыс чыл мурунда чагылазын үнгөн бо өстөр амырдырал-биле баяткаттыган.

Африканың база бир бот эргелиг өске күрүнениң найысылзасы Туниске Африканың улустарының Ийги конференциямыс 1960 чылдын январь 31-де бодунуң ажылын дооскан, ол чеди хунер үргүчүлөөн. Аккрага конференциянын соонда Африка дилке болган болушкунуар, а ол ышкын Тунис конференциямыс түнөөдери Африканың улустары колониализмден хосталары дөөн демиселди чача үе-чадымыч киркиенин херечилеп турар.

Аккрага африканнар—«Бистиң салгакчыларымыс амырдырал-чуртталганын үенде хамаарышпас чорук» деп дөгүнү чарлап үдүрген. Душкын колониализмге уду ол дөгүнү ботандырар дөөн демиселди кандыг-бир чергелиг, кандыг-бир хевирлиг чоруттай турар мунуң булуң ам Африкада чок.

Сөөлгү чылда Африкада национал хосталгалыг шимчөөшкенин түрүп көрбөс калбарышкыны болгаш ол шимчөөшкенин ханга дүлөр дээр империализмге орадакчымыс кыргакчыларын кыргакчыларын түнөөдери бургу-биле баяткан турар. Алжирде байдал дыка чидилген. Африканың хей-хөй черлерин—Бельги элек черлери Конгоно болгаш Руанда-Урундини, андан дөңсөкчөрлер Нидерландын, Согу болгаш Муруну Розендан, а ол ышкын Муруну Африка Эвилелини 1959 чылда национал хосталгалыг шимчөөшкенин чалгы хаара туткан. Африка дилке империализмниң шивээлери удаараа буступ дүжүп турар. Француз колонизаторларының тергилеге турган Камерунунг хамаарышпас чорук 1960 чылда чарлатыган. Эң улуг англ колония—Нигерияны, хайтаралда дөңсөкчөрлөр—Тогоунг чорук Сомалиниң хамаарышпас чорукта чедип аларынын шагы чоккушап олурар; бо чылдын төңүзүңгө чедип олар хамаарышпас чорукта алган турар. Лианын «Аль-Маса» солунунуң чоокта чача бижээни баулар алмыга, «1960 чыл боттарының хосталганы, хамаарышпас чорук болгаш тайбын дөөн демисежип турар Африканың улустарының төгүзүңгө эргилдегип үе болур».

Африканың улустарына уду ханын өлдүркүч дөңсөкчөрлөргө кошкатпай туракко, колониализм оң-биле калы национал хосталгалыг шимчөөшкенин дүжүп берикшинерин кылырычө албадаттырганнар.

Хамаарышпас чорук дөөн Конгонун улунуң демиселин базар дээр чедилеши чок орадакчымыс кыргакчы соонда Бельгияны чачаа 1960 чылда ол чуртка хамаарышпас чорукта тыпысырга Конгонунг на-

ционал партияларының төлөөкчилери-биле январынын төңүзүңгө болган чугалакчымыс кыргакчы үенде чөптөрөшкөн. Составында Бармын Африкада француз элек черлери—Сенегал биле Судан кирип турар Малиниң федерациямыс хамаарышпас чорукта тыпысырнын негеделирини дугайында Парижде чугалакчымыс чоруп турар. Мадагаскарның эу-чурумунун дугайында чугалакчымыс февральда агаалар.

Белинниң келир үениң дугайында чугалакчымыс чорукта чача Лондонга болган. Бодунуң хосталгалыг дөөн шудургу демиселди хей чылдарын дургунда чоруп турар ол чуртунг үендиң чоңуң чөптөр Кенияга хамаарышпас чорукта 1960 чылда тыпысыр англ чачактан негөөн. Чуртта европейки өвөөн нуруунун эртык эргелиги чок кылыры ол база негеп турар.

Африканың улустарының национал хосталгалыг шимчөөшкенин ол бүтү үе-түңөөдери оларын сорук кирип, долу хосталга дөөн демиселге боттарының чагыс эвип бижыгаларычө оттуруп турар. Империализмге орадакчымыс кыргакчы улур деминг хөдөлүшкенингерге, Африка аразының конференцияларын органиастаарына болгаш оон-даа өскелерге ниити-африка национал болгаш профивиле органиастаарының тургусканындан ол чагыс ап илергейлеттинип турар.

1959 чылдын ноябрьнын башкы чартында профивиледедерияң Бугу-африка федерацияны тургузар дөөн демисежип турар Африканың профивиледедерияң төлөөкчилериниң чөвүлө хуралы Ганга болган. Ол федерация Африканың хамаарышпас чоруктуң болгаш хосталгалымын херачеги бараан болур деп чөвүлө хуралга дүлөп алдыган кыйгырда чугалаап турар. Федерацияны тургузарыны планын ажылдап кылыры-биле Африканың профивиледедерияң тургузукчу конгрессин Марокконунг Касабланкага 1960 чылдын майда чымдарыны шиттирлөөн. Африканың хамаарышпас чорукчириниң Ниитилегилеги тургузар талазы-биле Гананың, Гиняаның болгаш Либерияның чачакчылары иди үдүргөн идеямыс Африканың улустарының чагыс эвип бижыгаларына база дыка чугала фактор болуп турар. Ол ниитилегилегиң чок сорулгалы—национал хамаарышпас чорукта чедип алмыра Африканың дарактан улустарына дуалаары болур.

1959 чылдын январь 8-те Аккрага чүе чугалап турган, Гананың премьер-министра Коома Нкрум миңча деп медегелээ: Гананың Улусту партияны национал хамаарышпас чорук дөөн демиселде киржилеп Африкада бүтү политиканың бөлүктөрүнүн конференцияны чымдарыны бодап турар. Африка дилте элек хей чурттарына ол бодуң таарымчалымы үнөлөп көргөн. Нкрумунг савалына байыр чедирбешан, Гиняаның парлалга агентилеги болотени миңча деп бижээн: «Мунуң конференция каттыжымшыкка улуг идиги бээр дээринге кым-даа чизимей турар... Африканың политиканың партияларының чөвүлө хуралының идеямыс Африканың национал шимчөөшкенин бижыгаларына иди бээр».

Африканың улустарының ийги конференциямыс африканың национал-хосталгалыг улуг демиселине чача чугала салымшыкын, оларын бижыгып турар чагыс эвип болгаш сырды каттыжымшыкынын чырыкыланчак херечиси болган. Аккрага конференция ышкын, Африканың улустарының Туниске болган конференциямыс база-ла калбак төлөөкчиги болган. Боттарының чурттан турар дивания чугала айтырыларын чугалакчы кээр дөөн Африканың 30 азыг чурттарында 70 азыг төлөөкчү Туниске чыгып келгенер. Европаның, Азияның болгаш Американың элек кал күрүнелеринде аалчылар болгаш өске-даа чурттардан төлөөкчү улуг конференцияга Африка чурттарының төлөөкчү-биле кады олуржуп турган.

«Хамаарышпас чорук болгаш чагыс ап» деп идея Тунис конференциямың бүтү ажылында синижкелен. Анда санал берген хей-хөй төлөөкчү Африканың улустары эу барымдалаан өвөс, харын эзулукта хамаарышпас чорукту күзөп турарынын дугайын чугаалаан. Африканың хамаарышпас күрүнелерин даштык монополияларынг кууданынга тургу дег чача күрүнелер болдарын орадакчып турар империализмге планларына уду демиселди күш-тедиринче олар кыйгырган. Бир өвөс бистиң күштериниң каттыжыгып алыр бодуусса, африка улустар боттарының сорулгаларын чедип алмыр чизингит чок деп Гананың төлөөкчиги К. Ботсога оналдып медегелөөн.

«Дуза» көргүзөр дээр шийчи-биле Африканың чурттары экономика талазы-биле кууданын оларын орадакчып турар АКШ-та болгаш барымын талакы өске-даа күрүнелерде империализмге бөлүктөрүн орадакчымыс кыргакчылар-биле холбаштыр Тунис конференциямыс киржилелери колониализмниң Африкага улуг аймыл болуп турар чача хевирлерине онал кичөөнгейи угадирган. Бистиң улустарымыс колониализмниң эрги, чача хевирлеринге уду бүтү аргалар-биле демисежип ужурут деп, конференциянын чизинге секретары А. Диалло медегелээ.

Колониализмден үргө политиканың өвөс, харын экономика талазы-биле база хосталганы чедип алыр деп Африканың улустарынын өвүп турар чүткүдүн Тунис конференциямыс көргүскөн. Африканың улустарының Ийги конференциямыс дүлөп алган документалери—экономика айтырыларының талазы-биле ниити резолюция, расмийлик дугайында резолюция, профивиле шимчөөшкенин хөгжүдериң болгаш Африканың чагыс эвипиң айтырыларынын талазы-биле резолюциялар «кари дилте» хостаары дөөн улам ынаалты демиселди эң чугала сорулгаларын тодаратип турар. Хамаарышпас чорук дөөн демисежип турар Алжирде болгаш Африканың өске-даа чурттарында байдал дугайында резолюцияны конференция база дүлөп чедирбешан, Гиняаның парлалга агентилеги болотени миңча деп бижээн: «Мунуң конференция каттыжымшыкка улуг идиги бээр дээринге кым-даа чизимей турар... Африканың политиканың партияларының чөвүлө хуралының идеямыс Африканың национал шимчөөшкенин бижыгаларына иди бээр».

Ф. СЕЙФУЛЬ-МУЛЮКОВ.



Саргада кып. Фотограф С. Фейктивостуу.

Олимпий оду Скво Веллде

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Февраль 17-де, Калифорнияның «Индваок шиназында» Олимпий оду эжделген. Ол от февральдын 18-те—VIII кышкы Олимпий оюнуарының ажыттынар хүнүнде кып үнгөн.

Олимпий от Норвегиядан Скво Веллде чедир иди неделейки штинде хаакчыларың, чик атлеттеринг эстафеталарын, чөлүчүлөрүн, удукучуларың, вертолөг башкарыкчыларының колдарын дамыкч келген.

Сан-Францисконунг чөн талазында 200 миль черде VIII кышкы Олимпий оюнуары эртер Скво Веллдиниң шыназы чөөкта чача-ла эвө, чурт-такчылар чок турган. Ам мыда улуг өвөс хоорай—спортчулар хоорайы чаттыла берген. Кышкы Олимпиадага киржири-биле делегейиң азы-бүрү чурттарында 750 спортчулар чедип келгенер.

Оларынг аразында олимпий чемпионнары: Л. Баранова, Е. Гринин, Б. Шилков (ССРЭ), В. Халуинев (Финляндия), С. Ериберг (Швеция), С. Стенерсон (Норвегия) болгаш өскелер-даа бар.

Кышкы Олимпий оюнуарының программасында коңгыкө маннаары, фигурлук чунгулашкын, дадан бадары, хаак чарыкы болгаш биатлон, хаак-биле трамплинд халыры болгаш өске-даа оюнуар бар.

Эң солун маргалааларың бирөөн болза шайбалыг хоккей талазы-

биле олимпий турнири болур. Анда тилеки болган командага делегей чемпиону атты тыпыр, бир өвөс Европа чурттарының команданы бирги чери алыр болза анча Европаның чемпиону атты база тыпыр.

Февраль 16-да коңгыкө дээр маннаарларын шилп аларынын баштайгы маннаашкынынын эрттирген. Тулган эки түнөөдө делегейиң рекордмежи, 1956 чылдагы олимпий оюнуарының чемпиону Е. Гринин (ССРЭ) чедип алган. Ол 500 м. чери 40,0 секундта эртекш, делегей рекордундан да эки түнөөдө көргүскөн. Р. Грач ол дистанцияны 40,7 секундта эртекш дөрткү түнөөдө көргүскөн. Ол-да дистанцияны Т. Воронин 41,3 секундта, а Л. Зайцев 41,4 секундта эртекш.

5000 метр чери голланд спортчу Песман 7 мин. 46,7 секундта манпал эртекш, олимпий оюнуарының рекордун ажыткан.

Дадан бадар орукта, трамплинде, хаакчылар болгаш коңгыкө маннаарларын маргалакчы черлеринг сөөлгү белеккеди дозулган болгаш өң сөөлгү шенөөшкенин эрттирген.

Олимпиаданың адым медальдары кайы чуртунг спортчулары апар ирги дилжип спортчу корреспонденттер маргыжып турарлар. Февраль 18-те хоккейлеринг маргылдамыс эгелөөн.

Областка АГААР БОЙДУСТУН байдалы

Бөгүн областка шоолуг өвөс булуттарын, хар чагбас хүн болур. Хат кошкак. Агарын температураы: дагылы черлерге—1-15, чавыс черлерге—10-15, а Кызылга—12-14 градус соок.

Редатор Н. С. ШОЙГУ.

СОВЕТ ЧУРТТУҢ ЧОНУ

(Төнчүзү. Эгзи 3-нү арынды). Муну мун кизи бурзүңгө онааштыр дооскан дөөд эртемниң 6 кизи, ортумак эртемниң 77 кизи бар турган, а ам чоңунг мун кизи бурзүңгө онааштыр дооскан дөөд эртемниң 18 кизи, ортумак эртемниң—263 кизи бар.

Совет күрүңде өөрениринге эр кизи-биле бир дөмөй эргени херө-жең кажиге чүдө тыпыс берген өвөс, харын мунд эргени херө-жең чон боттуг ажылап турар. Дооскан дөөд эртемниң 3,8 миллион кижилерин ишинде 1,8 миллион херө-жеңнер бар, азы 49 хуузу, а ортумак болгаш долу өвөс ортумак эртемниң 54,9 миллион кижилерин ишинде херө-жеңнер 29 миллион азы 53 хуузу болуп турар.

ССРЭ-ниң дөөд өөрелдиге черлеринге эртек чылды 2 миллион 200 мун студентлер өөренип турган. Ол дээрге, революция мурнунда өөренип турганнарда бодарга 17 азыг катап хей, Англияга, Францияга, Германияның Федеративниң Республиказында болгаш Италияда ам өөренип турарлары катат алган дөңсөргө барык 4 катап хей болуп турар. АКШ-та гусак америк статистика эртек өөрелдиге чылдыга 3.226 мун студентилерин бар турганын санап көргөн. Мунд болза-да, хей-хөй америк педагогтарынын миңин көргөннү баулар алмыра, АКШ-тын дөөд өөрелдиге черлериниң студентилериниң санап өөрелдиге деленилин талазы-биле ортумак школаларынг үстүк класстарына дөмөй адакчы

колледжилерниң өөреникчилерин, а ол ышкын өске колледжилерниң болгаш дөөд өөрелдиге черлери I база II курстарын өөреникчилерини шын эвө киириштир санаан. Студентилер деп шын өвөс санадып турар өөреникчилеринг ол бодун бир өвөс казып кааптар болза, АКШ-тын студентилериниң саны ССРЭ-дөөдүнн өвөс болуп турар.

Инженерлер беткелини ал көөр болза, ССРЭ АКШ-ты шалда-ла эртекен. 1958 чылда ССРЭ-ге 94 мун инженерлери, 1959 чылда—106 муну белекпен үндүргөн, мындарга АКШ-ка 1958 чылда чүдө 35 мун инженерлери, а 1959 чылда барык база-ла ол-ла киреңи белеккөөн.

Революция мурунда хаанын Россиянык кыдыг черлеринин, ылаңгы эң Согу-чүтүң болгаш Ортаа Азияның хей улустары шуут укук-бижик чок чоран. Дөөд болгаш ортумак эртемниң кижилер анча барык чок турган. Хожудангай кыдыг черлер ам Совет Эвилелинде чок. Чарымдышык болгаш культура же дөмгө орук Совет чурттуң бүтү улустарына ажык. Чижээ, революция мурнунда Ортаа Азияның республикаларына болгаш Казахстанга дөөд база ортумак эртемниң кижилер барык чок турган, а ам мында дөөд болгаш гусак ортумак эртемниң 908 мун кизи, ортумак эртемниң 4 миллион 775 мун кизи бар. Ортаа Азияның республикаларының болгаш Казахстанының 354 эртем албан черлеринде база 77 дөө-

дү өөрелдиге черлеринде 23 мун азыг эртем ажылдакчылары ажылдап турар. Амгы үеде ол республикаларын шуптузу тус бурзүңгө эртемдер академиялыг, хей эртем албан черлеринг.

Мындыг районнар, чижээ, амгы Коми АССР, Якут АССР азы Чукотка национал округ революция мурнунда чүдө кап-ла саныг эртем-билегилг кижилеринг чоран.

Ам чоңунг мун кизи бурзүңгө онааштыр дооскан дөөд эртемниң лериниң саны мынды: Коми АССР-де—15 кизи, Якут АССР-де—17 кизи, Чукотка национал округта—30 кизи. Чоңунг мун кизи бурзүңгө онааштыр ортумак эртемниң лер Коми АССР-де 304 кизи, Якут АССР-де—238 кизи, Чукотка национал округта—352 кизи.

Дөөд болгаш ортумак эртемниң 58,7 миллион кижиниң санапга бурзүңгөни башкарында, култувун болгаш хей-инитинин амды-ралың азы-бүрү ажылдарында ажылдап турган улаан ажылынын 20 миллион кире ажылдакчылары, а ол ышкын күш-ажылдыг он-он мун кижилери—ажылданар болгаш колхозчулар кирип турар.

Чизе-бүртүкеддиң саннары болза, чеди чыл плазын күөсөдиринге болган коммунист ниитилеги тургузарының перспективтиң планна-рына белекчөриңге чугала рольдуг болур.

ИШТИКИ ХЕПТИ КАНЧААР ЧУУРУЛ?

Иштики хептер дүрген хирлениче. Арыг болгаш кургаг турда бир килограмм турган иштики хеп бир веделди кире кеткен соонда уктун деңизин чүс грамм хире угады берген болур. Ол деңизин угады бээр ужуру болза кештиң үстерин, дерни болгаш довурак-дооууларын иштики хеп бодунга сиңирип алмында болур.

Иштики хепти үргүчү чур ухерек. Иштики хепти чурунга ову чуп билдир негеттнер. Хеп чүп аки билдир херө-жеңнер хепти чуурга түнөөдө берип турар: иштики хептерин чугтан соонда ол хептер арыг болгаш чача чүве деп алаар. Бир өвөс хептер быдып, сиргелени берген болза, ол хептерин шын чуурга ол мангыстар ууткааттыла бээр. Иштики хеп бурзүңгү саванын чылгы сугта аки чүр херек. Оон соонда иштики хепти экидир сым туткаш, шөлөч экидиргилг кочалга сугар. Ол кочалды иштинде суу эвөс дээр-ге-ле чартык шак иштинде хайыр кылдыр суугу азы питта кырынга иштер ужурут. Оон соонда ол иштики хепти саваң чокка, арыг сугта база катап чур. Оон соонда оны арыг сугта булгааш (агым сугта булгааш эки) хол-биле долгап, сым туткаш азы тускай кылган калбак ыш-биле хеп турган суун үндүргөш агаарга кургадыр. Кургай берген иштики хепти ишг илир-биле баскан соонда арыг шакфака, хааржак азы шургуулага сүп каар.

Саванын камнары-биле шөлөчү хергелеп турар. Ол сорулгалы иштики хеп чурда порошкту хергелеп база болур. Болдуунда 4 килограмм (12-15 саныг) иштики хепке 100 грамм хире саваң чарыгаттынар. Бир өвөс шөлөч азы хеп чурунга хергелээр порошк хергелеп турар болза саваның чарыгалы эвөсөп турар.

Хүдөн шөлөч белекчөрдө бүдүн чартык килограмм хүдүл (ханды хүлү улам эки) он литр сугга хайныдыртар (хууд долдуур). Оон соонда турнукургаш, суук кезең өске савага кулуп алыр. Хергелээриниң мурунда шөлөчүн экидирер ужурут: бир улуг стакан (кружка) ишти шөлөчка дөрт кружка суг холуур.

Иштики хептерин чурунга хаарлууг азы анча чутайын хергелеп болбас. Хаарлууг чутай карара берген иштики хептиң аккыр чача өкүн катап тургузув турар болза-да, мындар агартыган иштики хеп хаарек ордууча алаар болгаш ажылгадан үнер.

Тыва областың Санитар-чырыдышынын бажыны.

КИНОТЕАТРЛАРГА

Бөгүн «ВЛКСМ-ниң 30 чылы» (улуг полка)—11.15, 1.15, 3.15, шаптага: «Фуртуна»—10, 12, 2.15, 4.15, 6.15, 8.15, 10.10 шаптага. «ВЛКСМ-ниң 30 чылы» (биче залга): «Бембук» («Мач»)—3, 5, 7, 9 шаптага. «Каз-Хем»: «Поль огул» («Сын полка»)—11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 9.15 шаптага.

ТЫВА ОБЛАСТЫҢ ХӨГЖҮМ-ШИИ ТЕАТРЫ

февраль 20-де АНЫЯКТАР АНСАМБЛИНИҢ КОНЦЕРТИ БОЛУР.

Чапсарларда үрер хөгжүм ойнаар.

Февраль 21-де

В. Винников, Е. Крахт

ДАЛАЙ ДОНУ

деп 3 көжеге, ырлыг шии болур. Музыкасы Е. Жарковскийн.

Шинниң эгелээри кежээкинниң 7 шак 30 минута.

УЛУСТУҢ ЧОГААДЫЛГА БАЖЫНЫҢ

ниңиң немере дүлөп алышымыны чорудуп турарын чарлап тур.

Мында чурттан турар үндениң чоңунг иштинден 16-дан 30 хар чедир кижилерин анча хүлөп алыр.

Билдириниң апрельди I-ге чедир даразында адрес-биле хүлөп ап турар: Кызыл хоорай, Ленин кулдукчузу 28, Улустуң чогаалыга бажыны.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Шетиникин кулдукчузу, бажын №3. ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторунг 24-63, редакторунг орадакчымыс 35-24, партияга амырдырал кидилгиниң 23-54, харысалгалыг секретарынын 37-13, көдө ажыл-агый кидилгиниң 22-64, иштики информация кидилгиниң 21-47, пропаганда, үлетпүр болгаш транспорт кидилтериниң 23-35, чагаа кидилгиниң 21-27, культура болгаш амырдырал кидилгиниң 25-38, бухгалтерияны 31-75, корректорларынг 20-60.